

กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์
กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี¹

Anti-corruption process in cooperative operations
Cooperative Promotion Department Ministry of Agriculture and Cooperatives
Case Study of Cooperatives in Chonburi Provincial Cooperative

นิติพงษ์ สาระพัทธ์²

ผกาวดี สุพรรณจิตวนา³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลไกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี 2) ศึกษาลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี 3) เสนอแนวทางในการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลไกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ประเภทสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิก ฝ่ายจัดการ โดยสหกรณ์แต่ละประเภทจะมีกลไกการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งประเภทของสหกรณ์ มีดังนี้ 1.สหกรณ์การเกษตร 2. สหกรณ์ประมง 3. สหกรณ์นิคม 4. สหกรณ์ร้านค้า 5. สหกรณ์บริการ 6. สหกรณ์ออมทรัพย์ 7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน 2) ลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

¹ บทความเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง “กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี” ซึ่งได้ผ่านการสอบเรียบร้อยแล้ว

โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผกาวดี สุพรรณจิตวนา

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

สาเหตุหลายปัจจัย เช่น คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิก ฝ่ายจัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ มีข้อผิดพลาดในกระบวนการตรวจสอบภายในของสหกรณ์ จึงอาจก่อให้เกิดการทุจริตได้ โดยการทุจริตจะมีลักษณะ เช่น ทำสัญญาปลอม ปลอมเอกสาร ปลอมหลักฐานการรับจ่ายเงิน เป็นต้น 3) แนวทางในการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีเครื่องมือสำหรับการป้องกันทุจริตในสหกรณ์เชิงระบบอย่างเหมาะสมแล้ว เช่น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 การตรวจการสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ผู้ชำระบัญชีสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด กลุ่มตรวจการสหกรณ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายสหกรณ์ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์สหกรณ์ และเกิดการทุจริตในสหกรณ์อยู่เป็นระยะ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด รวมถึงสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ควรมีบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบสหกรณ์เป็นแนวคิดทางเศรษฐกิจที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับทุกประเทศ ไม่ว่าจะประเทศนั้นจะมีระบบเศรษฐกิจและระบบการปกครองแบบใด เนื่องจากระบบสหกรณ์เกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลด้วยความสมัครใจ โดยมุ่งหวังที่จะสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่สมาชิก โดยอาศัยหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกสหกรณ์

สำหรับประเทศไทย ได้มีการนำวิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกร ได้หลุดพ้นจากความยากจนด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2459 โดยเศรษฐกิจและสังคมภาคสหกรณ์ในประเทศไทยได้มีการวิวัฒนาการและการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ตามลักษณะการประกอบการและประกอบธุรกิจร่วมกันของสหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีสมาชิกสหกรณ์ทั้งสิ้น จำนวนกว่า 11 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 17.48 ของประชากรทั่วประเทศ มีปริมาณธุรกิจ 2.57 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 16.62 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ดังนั้น เศรษฐกิจและสังคมภาคสหกรณ์จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ

การสหกรณ์ในประเทศไทยนับว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนของประเทศไทยไม่น้อยกว่า 11 ล้านครัวเรือนเป็นสมาชิกสหกรณ์ การดำเนินงานของสหกรณ์ครอบคลุมในเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในสังคมที่จะเข้าถึงบริการทางการเงิน ในการหาทุนมาใช้ประกอบอาชีพการผลิตทางการเกษตร เป็นผู้ขาดแคลนที่ดิน

ที่อยู่อาศัย หรือเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่ต้องพึ่งพาอาศัยเงินทุน เพื่อสร้างครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สหกรณ์มีหลักปรัชญาในการดำเนินงานการพึ่งพากันและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก ไม่แสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจมาแบ่งปันกันแก่เช่นลัทธิทุนนิยมที่กระทำกัน

สำหรับสหกรณ์ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา ปัญหาการทุจริตของสหกรณ์ตกเป็นข่าวอยู่เป็นระยะๆ ตั้งแต่ปัญหาการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำกัด ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายกว่า หกร้อยล้านบาท และการทุจริตของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด ที่มีมูลค่าความเสียหายกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสหกรณ์ในประเทศไทย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต นำไปสู่การสร้างเกณฑ์กำกับสหกรณ์ให้มีมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลไกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อหาแนวทางในการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อศึกษาสาเหตุและลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์ เพื่อศึกษากระบวนการในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การกำหนดกลุ่มศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 5 คน ดังนี้ 1) สหกรณ์จังหวัดชลบุรี 2) ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี 3) ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี 4) สมาชิกสหกรณ์ของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี 5) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาดังนี้ 1) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี 2) สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาระหว่างเดือน ตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์
2. ได้เผยแพร่แนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้กับประชาชน สหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารของราชการและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

แนวคิดขององรี ฟาโยล

หลักการจัดการในการบริหารงานของผู้บริหารงานทั้งภาครัฐและเอกชน (Private and Public) หลักการจัดการดังกล่าวมีความยืดหยุ่น (Flexibly) สารของหลักการจัดการมี 14 ข้อ ดังนี้

1. การจัดแบ่งงาน (division work) หลักการก็คือการทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็ต้องติดตามไปด้วย

3. ความมีวินัย (discipline) ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และเคารพกฎเกณฑ์ขององค์กร การที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้นเกิดจากความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน ทั้งนี้ เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์กร ก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4. เอกภาพของสายบังคับบัญชา (unity of command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว สายบังคับบัญชาจะมีลักษณะเป็นทอดๆไป แต่ทุกคนจะรู้ว่าใครคือเจ้านายของตน

5. เอกภาพในทิศทาง (unity of direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์กรจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รับแผนเดียว และจากหัวหน้าเดียว

6. ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว (subordination of individual interests to the general interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์กรนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์กรจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว

7. มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์กรเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว แต่องค์กรก็ต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถและเป็นไปอย่างยุติธรรม

8. ระบบการรวมศูนย์ (centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึงระดับของการที่ผู้ใต้บังคับบัญชา จะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไร การจะกระจายอำนาจ หรือรวมอำนาจเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นอยู่ที่จะรวมศูนย์ได้ในกรณีใด แนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์การที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9. สายบังคับบัญชา (scalar chain) หมายถึงสายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อก็จะเป็นไปตามนี้ คือจะเป็นไปตามระดับชั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าสายการบังคับบัญชา ก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้า ก็ให้มีการข้ามชั้นตอนได้ และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10. ความเป็นระบบระเบียบ (order) หมายความว่า คนก็ดี หรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายก็ดี จะอยู่ใน ที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสม ความเป็นระบบระเบียบนี้ในส่วนหนึ่งหมายความว่าถ้าเกิดการ เปลี่ยนแปลง เช่นคนป่วย ลางาน ก็สามารถมีคนทดแทนได้ เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11. ความเท่าเทียมกัน (equity) ในที่นี้ ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชา อย่างมีเมตตา และยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการ มิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

12. ความมั่นคง และสามัญฐานะของบุคลากร (stability of tenure of personnel) ทั้งนี้โดยมองว่า การที่มิคนเปลี่ยนงานบ่อยๆนั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการ ทดแทนกำลังคนกันได้ เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13. การริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14. วิญญาณแห่งหมู่คณะ (esprit de corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความ ร่าเริง และความเป็นปึกแผ่นใน

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ได้สรุปเป็นทฤษฎีว่า การบริหารจัดการ หัวใจของความสำเร็จ มีองค์ประกอบด้วยกัน 5 ปัจจัย เรียกว่า POCCC มีดังนี้

1. Planning (การวางแผน) หมายถึง ผู้บริหารต้องกำหนดแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการ ทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

2. Organizing (การจัดการ) หมายถึง ผู้บังคับบัญชาต้องกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ทั้งหมด ให้บุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือดำเนินงาน เกิดความเหมาะสม เพื่อช่วยให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

3. Commanding (การบังคับบัญชาสั่งการ) หมายถึง ผู้บังคับบัญชาต้องสั่งงานโดยเข้าใจงาน เข้าใจความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

4. Coordinating (การประสานงาน) หมายถึง ผู้บังคับบัญชาต้องกำกับและชี้แนะผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ทุกคนเชื่อมโยงจิตใจสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. Controlling (การควบคุม) หมายถึง ผู้บริหารต้องควบคุมความเสี่ยง เพื่อให้แน่ใจว่า ภารกิจที่ ทำไปนั้นจะเป็นไปตามแผนที่วางไว้

แนวความคิดการบริหารจัดการของ เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งงาน บริหารจัดการของเอกชนหรือภาครัฐ

ผู้บังคับบัญชาต้องมีความพร้อมทั้งร่างกาย ไหวพริบและจิตใจ หมั่นหาความรู้และศึกษากลยุทธ์ในการทำงาน รวมถึงเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต

ความหมายของการทุจริต

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 575) กล่าวว่า ทุจริต หมายถึง โกง เช่น ทุจริตในการสอบ เกียรติศักดิ์ จีระธีรนาถ (2539, น. 3) กล่าวว่า ทุจริต หมายถึง กระบวนการดำเนินการ เพื่อให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดต่อตนเองหรือบุคคลอื่น โดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย

ทฤษฎีการทุจริต มีปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1. ความไม่ซื่อสัตย์ เมื่อมนุษย์ยังต้องการ ความโลภ แม้ถูกสะกดด้วยจริยธรรม คุณธรรม รวมถึงบทลงโทษทางกฎหมายก็ตาม เหตุจำเป็นในสถานการณ์เศรษฐกิจ มีส่วนผลักดันให้มนุษย์ตัดสินใจกระทำ ความผิดเพื่อให้ตนเองอยู่รอด

2. โอกาส ผู้กระทำความผิดพยายามที่จะหาโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริตได้ง่ายขึ้นกว่าโอกาสที่ไม่เปิดช่อง

3. การจูงใจ จำแนกได้ ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยานอย่างไม่มีที่สิ้นสุด
2. บรรณาจะยกระดับตนเองให้ทัดเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม
3. ปัญหาทางการเงิน
4. การกระทำเพื่ออยากเด่น
5. ความต้องการที่จะแก้แค้น
6. ทำเพื่ออุดมคติของตนเอง

ทฤษฎีอุปถัมภ์

1. โครงสร้างสังคมมีความสัมพันธ์ในลักษณะการพึ่งพาอาศัยกัน ต่างฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน

2. ความสัมพันธ์มีองค์ประกอบของความเป็นมิตรที่ขาดดุลยภาพ คือ ฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไป

3. เป็นระบบซึ่งมีการพึ่งพาและช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดพวกพ้องในองค์กร ง่ายต่อการเกิดการทุจริตและยากต่อการตรวจสอบ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

ทฤษฎีเกี่ยวกับลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นการเน้นย้ำความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด

1. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุด หรือความต้องการประจักษ์ตน
2. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับ
3. ความต้องการในสังคม ความรักและความเป็นเจ้าของ

4. ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคง

5. ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ

แนวคิดการป้องกันการทุจริต

ความหมายของการป้องกันการทุจริตตราฉบับชติยสถาน (2556, น. 728) กล่าวไว้ว่า ป้องกัน หมายถึง กั้นไว้เพื่อต้านทานหรือคุ้มครอง

เจริญ เจษฎาวุธ (2550, น. 41-42) กล่าวไว้ว่า การป้องกันการทุจริต หมายถึง การดูแลรักษาทรัพย์สินเงินทองให้มีความปลอดภัยจากการถูกทุจริตฉ้อโกงทางการเงินจากทุกคนชั่ว โดยกลวิธีการต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

Cooperatives (สหกรณ์) คือ คณะบุคคล ที่สมัครใจรวมกลุ่มเป็นเจ้าของวิสาหกิจร่วมกัน และดำเนินงานเพื่อตอบสนองความจำเป็นของสมาชิก ตามหลักประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจ

Cooperative Values (คุณค่าของสหกรณ์) คือ คุณค่าพื้นฐานของสหกรณ์ที่มีความเป็นเอกภาพในการรับผิดชอบตนเอง อย่างเสมอภาค เทียงธรรม ตามหลักประชาธิปไตย โดยสมาชิกเชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรม ความสุจริต เอื้ออาทรต่อสังคม

หลักการสหกรณ์ คือ แนวปฏิบัติ 7 หลักการ อันทำให้ Cooperative Values บรรลุผล ประกอบด้วย

- 1) เปิดกว้างและสมัครใจเป็นสมาชิก
- 2) ใช้หลักประชาธิปไตยในการกำกับสมาชิก
- 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในมิติทางเศรษฐกิจ
- 4) การมีอิสระและการปกครองตนเอง
- 5) ศึกษา อบรม สารสนเทศ
- 6) สหกรณ์มีการประสานงานซึ่งกันและกัน
- 7) มีความเอื้ออาทรให้สังคม

Cooperative Ideology (อุดมการณ์สหกรณ์) คือ ความเชื่อร่วมกันในการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์

Cooperative Practices (วิธีการสหกรณ์) คือ วิธีดำเนินการโดยใช้หลักการสหกรณ์ ไม่ละเลยหลักการธุรกิจอันดี เพื่อประโยชน์ของสมาชิก

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557 ข้อ 2

ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีภารกิจให้ความรู้ เผยแพร่ ส่งเสริมหลักการ วิธีการและอุดมการณ์สหกรณ์ให้แก่ประชาชน กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ พัฒนาระบบสหกรณ์ คุ้มครอง สนับสนุน ให้เข้มแข็งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจและความสามารถในการจัดการพัฒนาเครือข่ายธุรกิจสู่สากล เพื่อประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยมีหน้าที่ดังนี้ (1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ และกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ (2) ส่งเสริม สนับสนุน

และปฏิบัติตามนายทะเบียนมอบหมาย รับผิดชอบยื่น ส่งเสริม แนะนำ กำกับดูแล รวมทั้งภารกิจอื่นๆ ที่นายทะเบียนมอบหมาย (3) สนับสนุน พัฒนาคู่มือระบบสหกรณ์ (4) ให้ความรู้ เผยแพร่ ส่งเสริม หลักการ วิธีการและอุดมการณ์สหกรณ์ให้แก่ประชาชน กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ (5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยระบบสหกรณ์ การบริหารจัดการองค์กร รวมทั้งการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม (6) ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางการ พัฒนาสหกรณ์ให้กับคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (7) ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของ ตลาดสินค้าสหกรณ์และสร้างเครือข่ายการเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างสหกรณ์กับสหกรณ์ สหกรณ์กับเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (8) ส่งเสริมและสนับสนุนด้านเงินทุน ข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยี และทรัพยากรอื่นๆ ที่เหมาะสมในการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี

“กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557 ข้อ 16” สำนักงานสหกรณ์จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายดังต่อไปนี้ (1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ และกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ (2) พัฒนางานส่งเสริม กลุ่มเกษตรกรและ สหกรณ์ทุกประเภท (3) ให้ความรู้ เผยแพร่ ส่งเสริมหลักการ วิธีการและอุดมการณ์สหกรณ์ให้แก่ประชาชน กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ (4) พัฒนาธุรกิจและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ (5) ประสานงานกับ หน่วยงานอื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี จากการศึกษา วรรณกรรมนั้น สามารถนำวิเคราะห์จากผลการศึกษาวรรณกรรมในแต่ละเรื่อง ดังนี้

ขวัญกมล ไชกกล้า และ ชนิดา ยาระณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสัญญาเตือนการทุจริต: กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 พบว่า สัญญาเตือนที่ ให้ความสำคัญจากผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการ 2) ด้านควบคุมภายใน และกระบวนการทำงาน โดยสัญญาเตือนเกิดจากเหตุการณ์หรือพฤติกรรม 3 อย่าง ได้แก่ 1.กระบวนการภายใน และบริบทสภาพแวดล้อมยังดีไม่พอ อีกทั้งมีระบบอุปถัมภ์ในกระบวนการบริหาร 2.นิสัยส่วนตัวของ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ เช่น ดิตพนัน ฟุ่มเฟือย ไม่ซื่อสัตย์ และ 3.สัญญาเตือนด้านการเงินและบัญชี เช่น ผิดพลาดบ่อยครั้ง หรือเจตนาสร้างหลักฐานเท็จที่สมบูรณ์ไม่ผิดพลาด เมื่อวิเคราะห์ปัจจัย โดยอ้างอิงทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต พบว่าการทุจริตมีสาเหตุเกิดจากแรงจูงใจส่วนบุคคลและโอกาสที่เปิดช่องให้กระทำ

กนกรัตน์ ยศไกร และ รุจีพัชร กิตติวิวัฒน์พงศ์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง ความอ่อนแอของสหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่นในประเทศไทยกับปัญหาคอร์รัปชัน ผลวิจัยพบว่า 1.มีโอกาสดังกล่าวคอร์รัปชันกับสหกรณ์ดีเด่นและ เกิดการฟ้องร้องกัน สาเหตุเพราะมีความซับซ้อนในกระบวนการทุจริต รวมถึงระบบอุปถัมภ์ในสหกรณ์ ทำให้ กรรมการสหกรณ์สามารถกำหนดทิศทางของสหกรณ์ได้อย่างอิสระ โดยปราศจากการตรวจสอบจากภาครัฐ

มีผลประโยชน์ทับซ้อนจากช่องว่างที่เกิดขึ้น 2.สภาพสหกรณ์มีการบริหารงานโดยใช้อำนาจตัดสินใจรับผิดชอบคุณธรรม 3.การเกิดคอร์รัปชันมีปัจจัยที่สามารถเกิดได้ดังนี้ พฤติกรรม ค่านิยม อุดมการณ์และจริยธรรมของบุคลากรและระบบงาน รวมถึงปัจจัยภายนอก ที่ประกอบด้วย กฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การกำกับดูแลและการตรวจสอบ 4.มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า และมีการกำกับดูแลภายใต้หลักธรรมาภิบาล สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย (5) ปัญหาคอร์รัปชันจากแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตนเองและความเป็นอิสระปราศจากการตรวจสอบจากภาครัฐ

กัญญรัตน์ ชัยพัฒน์ และ จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า มาตรการป้องกันปัญหาการทุจริตของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มี 4 มาตรการหลัก ได้แก่ 1) มาตรการสร้างและพัฒนาระบบส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ 2) มาตรการสร้างระบบกำกับดูแลและตรวจสอบภายในสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ 3) มาตรการกำหนดนโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบและจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติงานที่โปร่งใส และ 4) มาตรการสร้างความร่วมมือในขบวนการสหกรณ์ เพื่อการป้องกันการทุจริต สำหรับมาตรการแก้ไขปัญหาการทุจริตของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย มี 2 มาตรการหลัก ได้แก่ 1) มาตรการดำเนินการกับผู้กระทำผิดตามกระบวนการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด และ 2) มาตรการเยียวยาผู้เสียหายและบรรเทา ความรุนแรงของปัญหาการทุจริต ทั้งนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และวางระบบหรือพัฒนาระบบการกำกับดูแลสหกรณ์การเกษตรที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยจะดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรกลุ่มศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรกลุ่มศึกษา

ในการศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มศึกษาแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกโดยพิจารณาจากลักษณะที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาศัยความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การกำหนดกลุ่มศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 5 คน โดยการกำหนดคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการให้ข้อมูล ดังนี้

- ข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ปฏิบัติราชการที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านสหกรณ์ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี อย่างน้อย 2 ปี ขึ้นไป ประกอบด้วย สหกรณ์จังหวัดชลบุรี , ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี และผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ทั้งหมดจำนวน 3 คน

- สมาชิกสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านสหกรณ์ ทั้งหมดจำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ที่มีคุณลักษณะเฉพาะ โดยในแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยชุดคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งเสนอแนะกระบวนการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยในแบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีผู้ศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวกับการทุจริตในสหกรณ์ ได้แก่

- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ (ขบ) 5/2565 ลงวันที่ 28 เมษายน 2565 เรื่องให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่อง กรณีสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ได้รับข้อสังเกตจากการตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสยามแซ็กเชิล จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2563 และรายงานผลตรวจสอบกิจการและฐานะการเงิน ซึ่งผู้ตรวจการสหกรณ์พบว่า คณะกรรมการดำเนินการกระทำหรืองดเว้นกระทำการอันอาจทำให้สหกรณ์หรือสมาชิกเสื่อมเสียผลประโยชน์ โดยมีข้อบกพร่อง ดังนี้

จากการตรวจสอบสมุดเงินสดของสหกรณ์ พบว่ามีการบันทึกบัญชีจ่ายลูกหนี้เงินกู้สามัญ (พิเศษ) ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2563 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2563 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 23,209,300.00 บาท โดยเป็นของลูกหนี้รายเดียว คือ นางสาวเอ(นามสมมุติ) เจ้าหน้าที่การเงินของสหกรณ์ ซึ่งในการจ่ายเงินกู้ประเภทนี้ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในระเบียบสหกรณ์ฯ ว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิกและดอกเบี้ยเงินกู้ พ.ศ. 2554 และไม่พบการอนุมัติการจ่ายเงินกู้ประเภทนี้ในรายงานการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ทั้งไม่ปรากฏเอกสารสัญญาเงินกู้ มีเพียงใบสำคัญจ่ายเป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีเท่านั้น

และ นางสาวเอ(นามสมมุติ)ได้ยอมรับว่าตนได้ทำการปลอมแปลงเอกสารทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียวโดยที่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไม่ได้รับรู้การกระทำดังกล่าว

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22(1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ 1/2562 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 และคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ 2/2562 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 จึงให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เครดิตยูเนียนสยามแซ็กเซิล จำกัด ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนด ดังนี้

1. ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและหาตัวผู้รับผิดชอบ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ ได้รับคำสั่ง

2. ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เพื่อมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่งมีอำนาจทำการแทนสหกรณ์ในการแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษ และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ ได้รับคำสั่ง

หากประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้อุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ออกคำสั่งได้ ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ ได้รับทราบคำสั่ง

อนึ่ง การไม่ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น อาจถูกพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 22 (2) - (4) หรือ มาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ (ขบ) 14 /2565 เรื่อง ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2565 เรื่อง ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์บริการศุภนิมิตพานทอง จำกัด แก้ไขข้อบกพร่อง กรณีสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรีได้รับรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีประจำปีของสหกรณ์บริการศุภนิมิตพานทอง จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2565 และรายงานการตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินจากคณะผู้ตรวจการสหกรณ์ชุดเฉพาะกิจ ตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ (ขบ) 6/2565 ลงวันที่ 25 มกราคม 2565 ซึ่งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีประจำปีของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี กิจการและฐานะการเงิน เนื่องจากนางสาวบี(นามสมมุติ) ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบบันทึกบัญชี ตรวจสอบเอกสารการลงบัญชี รับจ่ายเงินและออกใบเสร็จรับเงินของสหกรณ์ ได้กระทำการทุจริตโดยรับชำระหนี้จากสมาชิกที่เป็นลูกหนี้การค้า ลูกหนี้เงินกู้ และรับเงินฝากจากสมาชิกแล้วไม่นำเงินเข้าบัญชีของสหกรณ์ แต่ยกยอดเงินไปใช้ส่วนตัว เป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายและเสื่อมเสียผลประโยชน์ ปรากฏความเสียหายจากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานทางการเงินและการสอบทานหนี้จากสมาชิก ดังนี้

1.กรณีลูกหนี้การค้า นางสาวบี(นามสมมุติ) ยอมรับว่าได้รับชำระหนี้จากสมาชิกแล้วแต่ไม่ได้บันทึกบัญชีรับชำระหนี้ของสหกรณ์และนำเงินไปใช้ส่วนตัว สรุปจำนวนความเสียหายที่ตรวจพบสำหรับหนี้การค้า รวมทั้งสิ้น จำนวน 109,652 บาท

2. สหกรณ์มีลูกหนี้เงินกู้ นางสาวปี(นามสมมุติ) ยอมรับว่าได้รับชำระหนี้จากสมาชิก แต่ไม่ได้บันทึกบัญชีรับชำระหนี้ของสหกรณ์และนำเงินไปใช้ส่วนตัว ความเสียหายที่แท้จริง ยังอยู่ระหว่าง สอบทานหนี้สมาชิกให้ครบทุกราย

3. สหกรณ์มีเงินรับฝากจากสมาชิก นางสาวปี(นามสมมุติ) ยอมรับว่าได้รับเงินและ บันทึกรายการในสมุดคู่ฝากของสมาชิกแต่ไม่ได้นำเงินเข้าบัญชีของสหกรณ์และนำเงินไปใช้ส่วนตัว สรุป ความเสียหายที่ตรวจพบสำหรับเงินรับฝากจากสมาชิก จำนวน 5,000 บาท ส่วนจำนวนความเสียหาย ที่แท้จริง ยังอยู่ระหว่างสอบทานหนี้จากสมาชิกให้ครบทุกราย

4. ทุนเรือนหุ้น สหกรณ์มีสมาชิกทั้งหมด ยืนยันยอดถูกต้องแล้ว และยังไม่พบสมาชิก ยืนยันยอดไม่ถูกต้อง

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 (1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 1/2562 และ ที่ 2/2562 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์บริการศุภนิมิตพานทอง จำกัด ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตาม วิธีการและระยะเวลาที่กำหนด ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงถึงการกระทำโดยทุจริต โดย ตรวจสอบถึงวิธีการกระทำ ผู้ใดกระทำ จำนวนความเสียหายที่พบประกอบกับเอกสารหลักฐานและผู้ต้อง รับผิดชอบ พร้อมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเสนอผลการสอบสวนต่อคณะกรรมการดำเนินการ ทั้งนี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและการสอบสวนต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วันนับแต่วัน รับทราบคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

2. เมื่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการกระทำโดยทุจริต และรู้ตัวผู้กระทำผิด ให้มีมติมอบหมายกรรมการคนหนึ่งคนใด ไปแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษและดำเนินคดี ภายใน 3 วันนับแต่วันที่มามีมติ

3. เมื่อได้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการดังกล่าวแล้ว ให้รายงานผลให้นาย ทะเบียนสหกรณ์ทราบ

ทั้งนี้ เมื่อสหกรณ์ดำเนินการสอบทานหนี้จากสมาชิกครบทุกรายและทราบจำนวนความเสียหายที่ แท้จริงแล้ว ให้ดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์เพิ่มเติมต่อพนักงานสอบสวน

หากประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้อุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ ออกคำสั่งได้ ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง

อนึ่ง การไม่ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น อาจถูกพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 22 (2) - (4) หรือ มาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ (ซบ) 15/ 2565 เรื่อง ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แก้ไข ข้อบกพร่อง กรณีสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรีได้รับรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี ประจำปีของสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงาน ชัมมิท แผลมฉับัง โอโต บอดี เวิร์ค จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ตุลาคม 2564 และรายงานการตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินจากผู้ตรวจการสหกรณ์ ตามคำสั่ง

นายทะเบียนสหกรณ์ ที่ (ขบ) 9/2565 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565 ซึ่งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีประจำปีของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี กิจการและฐานะการเงิน เนื่องจากนางสาวซี(นามสมมุติ) ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติงานด้านการบัญชีของสหกรณ์ รวมถึงทำหน้าที่รับจ่ายเงินและจัดทำใบเสร็จรับเงินของสหกรณ์ ได้กระทำการทุจริตต่อสหกรณ์ โดยการจ่ายเงินกู้ให้กับตนเองและปลอมหลักฐานเงินกู้ ได้แก่ รายงานคำขอกู้และใบสำคัญจ่ายเงินกู้ ด้วยวิธีการใช้ชื่อและนามสกุลให้คล้ายกับชื่อของสมาชิกที่ลาออกจากสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์หลงเชื่อว่าเป็นตัวสมาชิกมาขอกู้เงินแล้วเบิกเงินของสหกรณ์จากบัญชีธนาคารกรุงศรีอยุธยาไปใช้ส่วนตัว อันเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายและเสื่อมเสียผลประโยชน์ ปรากฏจำนวนความเสียหายจากการตรวจสอบหลักฐานบัญชียอลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์ ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2564 และเอกสารทางการเงิน ประกอบกับการสอบทานหนี้จากสมาชิกทุกราย พร้อมบันทึกถ้อยคำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเกิดขึ้นถึงปีบัญชี 2564 (ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2564) รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 1,573,877.13 บาท โดยลักษณะการทุจริต คือ กู้เงินสามัญและกู้เงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน โดยไม่มีสัญญาเงินกู้ สัญญาค้ำประกัน และไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการเงินกู้ ปรากฏหลักฐานการปลอมรายงานคำขอกู้เงินสามัญและใบสำคัญจ่ายเงินกู้ ลงลายมือชื่อตนเองเป็นผู้รับเงิน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 (1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 1/2562 และ ที่ 2/2562 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงาน ชัมมิท แหลมฉบัง โอโต บอดี เวิร์ค จำกัด ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนด ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงถึงการกระทำโดยทุจริต โดยตรวจสอบถึงวิธีการกระทำ จำนวนความเสียหายที่พบประกอบกับเอกสารหลักฐานและผู้ต้องรับผิดชอบ พร้อมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานเสนอผลการสอบสวนต่อคณะกรรมการดำเนินการ ทั้งนี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและการสอบสวนต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วันนับแต่วันรับทราบคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

2. เมื่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการกระทำโดยทุจริต และรู้ตัวผู้กระทำผิด ให้มีมติมอบหมายกรรมการคนหนึ่งคนใดไปแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษและดำเนินคดีภายใน 3 วันนับแต่วันที่มีมติ

3. เมื่อได้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการดังกล่าวแล้ว ให้รายงานผลให้นายทะเบียนสหกรณ์ทราบ

ทั้งนี้ หากสหกรณ์ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงครบถ้วนจนถึงปัจจุบันและทราบจำนวนความเสียหายที่ถูกต้องแท้จริงแล้ว ให้ดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์เพิ่มเติมต่อพนักงานสอบสวนและหากประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้อุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อนายทะเบียนสหกรณ์ผู้ออกคำสั่งได้ ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง

อนึ่ง การไม่ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น อาจถูกพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 22 (2) - (4) หรือ มาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยที่ผู้ศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่เลือกไว้เป็นรายบุคคล โดยสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า ในการสัมภาษณ์จะทำการจดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แยกประเด็น
2. เปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนนำไปวิเคราะห์
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ทราบถึงความคล้ายและแตกต่างของข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาสรุปผล โดยใช้ผลการนำเสนอการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มศึกษา โดยจำแนกตามเพศ อายุ และอายุงาน รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำแนกตามเพศ อายุ และอายุงาน

เพศ	จำนวน (คน)
ชาย	3
หญิง	2
รวม	5

ตารางที่ 1 จำแนกตามเพศ อายุ และอายุงาน (ต่อ)

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)
41-50 ปี	2
51-60 ปี	3
รวม	5
อายุงาน (ปี)	จำนวน (คน)
11-20 ปี	3
31-40 ปี	2
รวม	5

กลไกการดำเนินงานสหกรณ์ภาพรวม

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์นายอารัญ จั่นจิ้น ผู้อำนวยการกลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ รักษาการแทน สหกรณ์จังหวัดชลบุรี (สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2565) เกี่ยวกับกลไกการดำเนินงานสหกรณ์ภาพรวมในแต่ละกลไกพบว่า กลไกการดำเนินงานสหกรณ์ ประกอบด้วย ประเภทสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิก ฝ่ายจัดการ โดยสหกรณ์แต่ละประเภทจะมีกลไกการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ประเภทของสหกรณ์

- ปัจจุบันเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ.2548 กำหนดไว้ 7 ประเภท ดังต่อไปนี้ 1) สหกรณ์การเกษตร 2) สหกรณ์ประมง 3) สหกรณ์นิคม 4) สหกรณ์ร้านค้า 5) สหกรณ์บริการ 6) สหกรณ์ออมทรัพย์ 7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน

1. สหกรณ์การเกษตร จัดตั้งโดยผู้มีอาชีพเกษตรกรที่รวมตัวกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันและช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของเกษตรกร

- วัตถุประสงค์ ดำเนินกิจการร่วมกัน เพื่อประโยชน์ด้านสังคมเศรษฐกิจของเกษตรกร

- ประโยชน์ที่พึงได้ แหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพที่ดอกเบี้ยไม่แพง สมาชิกได้ที่ดินทำกิน

เพิ่มหรือได้ครอบครองที่ดินทำกิน เพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร ส่งผลให้ครอบครัวเกษตรกรมีการศึกษา รวมถึงมีสภาพสังคมและการเงินดีขึ้น

2. สหกรณ์ประมง ชาวประมงร่วมกันตั้งสหกรณ์ โดยมีจุดประสงค์ในการสนับสนุน ชาวประมงและบรรเทาปัญหาของชาวประมง

- วัตถุประสงค์ สนับสนุนความรู้แก่สมาชิก ช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ เช่น ให้ชาวประมงกู้เพื่อประกอบอาชีพ จำหน่ายวัสดุการประมงและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ รวมถึงรับฝากเงินจากสมาชิก และช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติ

- ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ สมาชิกสามารถกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อนำมาซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ และสามารถนำสินค้ามาจำหน่ายให้สหกรณ์ในราคาที่เป็นธรรม เพื่อรวบรวมไปขายในราคาที่ดีขึ้น บริการรับฝากเงินจากสมาชิก และได้รับการอบรมให้ความรู้ในประกอบอาชีพประมง

3. สหกรณ์นิคม สหกรณ์ที่ทำพื้นที่ทำกินรวมถึงสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ แก่สมาชิก รวมถึงจัดหาสินเชื่อ เครื่องมือแปรรูปผลผลิต และบริการสาธารณูปโภค

- วัตถุประสงค์ จัดที่ดินแก่สมาชิกใช้ประกอบอาชีพเกษตร รวมถึงบริการสาธารณูปโภคต่างๆ โดยให้สมาชิกที่รับการจัดสรร รวมตัวกันก่อตั้งสหกรณ์

- ประโยชน์อันพึงได้ มีสหกรณ์เป็นสถาบันที่ขอรับบริการต่างๆ รวมถึงจัดหาสินเชื่อ ร่วมกันซื้อขาย ผักอบรม เกิดการตลาดเพื่อรองรับผลผลิต สมาชิกมีความมั่นคงด้านอาชีพ อีกทั้งมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. สหกรณ์ร้านค้า มีภารกิจในการจัดหาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค มาขายให้ประชาชน ซึ่งช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่สมาชิก

- วัตถุประสงค์ ขายเครื่องอุปโภคบริโภคที่ประชาชนและสมาชิกต้องการ ให้การศึกษาเรื่องการตลาดและสหกรณ์ต่อผู้เป็นสมาชิก รวมถึงสอนให้รู้จักการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า

- ประโยชน์อันถึงได้ สมาชิกได้ซื้อสินค้าตามที่ต้องการ และมีสถานที่ไว้ขายเครื่องอุปโภคบริโภค

5. สหกรณ์บริการ ประชาชนที่ทำงานอย่างเดียวกันไม่น้อยกว่า 10 คน รวมตัวกันเพราะเดือดร้อนเรื่องเดียวกัน ยึดหลักประหยัด ช่วยกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อเกิดความมั่นคงในอาชีพต่อไป

- วัตถุประสงค์ ดำเนินกิจการเพื่อสวัสดิการของสมาชิกและคนในครอบครัว รวมถึงประสานงานกับองค์กรต่างๆ เพื่อประโยชน์ของสหกรณ์

- ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ เป็นแหล่งรวมในการรับซื้อหรือขายสินค้า พร้อมทั้งพัฒนาฝีมือและผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด

6. สหกรณ์ออมทรัพย์ สถาบันการเงินรูปแบบหนึ่งที่สมาชิกอยู่ในชุมชนเดียวกันหรือมีอาชีพเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมตามความจำเป็นและรู้จักออม

- วัตถุประสงค์ การรับฝากเงินและส่งเสริมการออมให้แก่สมาชิก โดยให้ดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ มีการจ่ายเงินปันผลให้แก่สมาชิกในอัตราที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งให้บริการด้านเงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น

- ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ เป็นแหล่งเงินฝากและเงินกู้ของสมาชิก ทำให้สมาชิกรู้จักเก็บออมเงิน และไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ทำให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงขึ้น

7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่น อาศัยในชุมชนเดียวกัน ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือในสถานที่เดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อการรู้จักช่วยเหลือตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกประหยัดและออม เพื่อการรู้จักช่วยเหลือตนเองเป็นเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนแซ็กเชิล จำกัด (สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2565) ที่กล่าวว่า “สหกรณ์เครดิตยูเนียนแซ็กเชิล จำกัด เป็นสหกรณ์ที่ทำให้สมาชิกได้มีกิจกรรมร่วมกัน รู้จักออมเงิน และสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัวของสมาชิก”

- วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมคน เพื่อทำกิจกรรมเรื่องการออมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ภายใต้ปรัชญาและอุดมการณ์สหกรณ์ มุ่งพัฒนาคนให้ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมชุมชนสู่ความเข้มแข็ง

- ประโยชน์อันพึงได้แก่สมาชิก รู้จักประหยัดเก็บออม อยู่ในชุมชน การฝากเงินมีความสะดวกรวดเร็ว สามารถสะสมได้ไม่ว่าจะมีเงินมากน้อยเพียงใด ช่วยแก้ไขปัญหาการเงิน เมื่อสมาชิกเดือดร้อนหรือความจำเป็น สมาชิกมีสิทธิได้แหล่งเงินทุนจากสหกรณ์

2. คณะกรรมการสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการซึ่งได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

3. สมาชิก

สมาชิกของสหกรณ์หรือสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ผู้ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ตามข้อบังคับและได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการดำเนินการให้เป็นสมาชิกได้โดยจะมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

4. ฝ่ายจัดการ

ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือจัดจ้างโดยสหกรณ์ ได้แก่ ผู้จัดการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจัดการธุรกิจสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายที่สหกรณ์กำหนด และเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติงานตามตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง

สาเหตุและลักษณะปัญหาการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์นางสาวพวงจิตต์ บุญยัง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการ

สหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี (สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2565) รวมถึงสัมภาษณ์สมาชิกและเจ้าหน้าที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนแซ็งกเซิล จำกัด (สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2565) เกี่ยวกับสาเหตุและลักษณะปัญหาการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์ วิธีการสังเกตเพื่อให้ทราบสาเหตุและลักษณะปัญหาการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์หรือกรณีอาจเกิดการทุจริตขึ้นแล้วในสหกรณ์ พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการทุจริตในสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี กล่าวคือ สาเหตุและลักษณะการทุจริตที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ ส่วนมากมักจะเกิดจากเจ้าหน้าที่การเงิน โดยมีลักษณะการทุจริต เช่น การทำสัญญาเงินกู้ปลอม หรือมีการจ่ายเงินกู้โดยที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติ รวมถึงการทำเอกสารหลักฐานปลอม อย่างเช่น ใบสำคัญจ่ายที่เป็นเพียงเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สรุปรายละเอียดสาเหตุ ลักษณะ และข้อบกพร่องที่อาจมีการทุจริตในด้านต่างๆ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงสาเหตุ ลักษณะ และข้อบกพร่องที่อาจมีการทุจริตในด้านต่างๆ

ประเด็นเตือนภัย	สาเหตุ ลักษณะ และข้อบกพร่อง
ด้านบุคคลในวงการสหกรณ์ ได้แก่	
สมาชิก	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สนใจเข้าร่วมประชุม - ไม่สนใจต่อการชำระหนี้ ทำให้สหกรณ์มีหนี้ค้างชำระมาก - ปฏิเสธการเป็นหนี้ - ลดการกู้เงิน อาจเกิดจากไม่ไว้วางใจพนักงานหรือเจ้าหน้าที่หรือกรรมการ
กรรมการ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ร่ำรวยขึ้นจนผิดปกติ - ชอบโอ้อวดความมั่งมีหรือพกเงินติดตัวเป็นจำนวนมาก ๆ - ชอบเล่นการพนัน - ชอบเที่ยวกลางคืน - แสดงความรำคาญ เมื่อมีการซักถาม - ชอบเก็บสมุดบันทึกไว้กับตัว หรือชอบทำงานล่วงเวลาเป็นประจำ - ปฏิเสธการเลื่อนตำแหน่งหรือลาพักผ่อน ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ - ชอบสนิมสนมกับผู้จำหน่ายสินค้าและได้รับการเลี้ยงดูอยู่บ่อยครั้ง - ชอบรับมอบอำนาจในการดำเนินธุรกรรมทางการเงินของสมาชิก - ชอบออกไปรับชำระหนี้จากสมาชิกโดยลำพังเป็นประจำ - ชอบทำงานเพียงคนเดียวโดยไม่มอบหมายให้บุคคลอื่นทำ - มีพนักงานลาออกหรือบ่นอยากลาออกบ่อย ๆ - ชอบใช้อิทธิพล ไม่คำนึงถึงระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ - ชอบฝ่าฝืนมติคณะกรรมการหรือคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ - ชอบทำธุรกิจส่วนตัวแข่งขันกับสหกรณ์ เช่น ขายวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร - ชอบคบหาสมาคมกับผู้ที่มีอิทธิพลหรือนักการเมือง

ตารางที่ 2 แสดงสาเหตุ ลักษณะ และข้อบกพร่องที่อาจมีการทุจริตในด้านต่างๆ (ต่อ)

ประเด็นเตือนภัย	สาเหตุ ลักษณะ และข้อบกพร่อง
กรรมการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - ขอบวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น อย่างมีอคติหรือขาดความเป็นธรรม - ขอบใช้เช็ค ซึ่งไม่ได้ระบุวันที่ - เช็คว่าส่วนตัวรวมอยู่ในเงินสดคงเหลือ - ขอบให้ความสนิทสนมและติดต่อกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นประจำ - ขอบยืมเงินทดลองที่ไม่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการดำเนินการ - พยายามปกปิดตัวเลขที่เป็นจริง - ขอบนำเช็คส่วนตัวไปแลกเงินจากบริษัทหรือบุคคลทั่วไปเป็นประจำ - ขอบสั่งซื้อสินค้าและวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ของสหกรณ์แพงกว่าท้องตลาด - มีความเดือดร้อนทางการเงิน - ขอบเบิกค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง และค่ารับรองครั้งละมาก ๆ
ข้อบกพร่องและรายการผิดปกติด้านการเงิน ดำเนินงาน และบัญชี	
ด้านการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - มีเงินสดขาดบัญชี-เกินบัญชีบ่อยครั้ง - ใบยืนยันยอดเงินฝากไม่ตรงกับยอดในบัญชีแยกประเภท - เก็บรักษาเงินสดกับพนักงานผู้ทำบัญชีเป็นคนเดียวกัน - ผู้ไม่มีความรับผิดชอบด้านการเงินแต่มาทำหน้าที่การเงิน - จ่ายเงินยืมทดลองผิดระเบียบหรือให้ยืมใช้ส่วนตัว - จ่ายเงินกู้โดยไม่มีสัญญากู้ หรือสัญญากู้ของสมาชิกไม่ผ่านการอนุมัติของคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ - สินค้าที่ทำการจำหน่ายไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ - ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับในการดูแลดูแลจรรยาบรรณ - ไม่ออกใบเสร็จหลังรับชำระหนี้ ไม่บันทึกบัญชี แต่งบัญชี และทำหลักฐานปลอม
ด้านบัญชี	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกบัญชีไม่เรียบร้อย-ไม่เป็นปัจจุบัน - ลงบัญชีผิดพลาดบ่อย ๆ - ทะเบียนคุมสินค้าไม่เป็นปัจจุบัน - เอกสารประกอบการลงบัญชี มีการขูดลบ ชีดฆ่า - เอกสารประกอบการเงินการบัญชีสูญหายหรือถูกทำลาย - จัดทำเอกสารการเงิน-ขายสินค้าไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ - ไม่จัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน - จัดทำเอกสารไม่เป็นหมวดหมู่ - มีการตั้งบัญชีลูกหนี้-เจ้าหนี้-ทุนเรือนหุ้นคลาดเคลื่อน

ตารางที่ 2 แสดงสาเหตุ ลักษณะ และข้อบกพร่องที่อาจมีการทุจริตในด้านต่างๆ (ต่อ)

ประเด็นเตือนภัย	สาเหตุ ลักษณะ และข้อบกพร่อง
ด้านบัญชี (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - มีการตั้งลูกหนี้เงินสด หรือสินค้าขาดบัญชี - มีการตั้งลูกหนี้หรือเรียกคืน - มียอดลูกหนี้ตามบัญชีน้อยกว่าลูกหนี้จริง - มีลูกหนี้ตามบัญชีน้อยกว่าลูกหนี้จริง - มีลูกหนี้ค้างนานโดยไม่มีการเคลื่อนไหว - มีเจ้าหนี้เงินฝากเคลื่อนไหวตลอดเวลา - มีค่าใช้จ่ายสูงผิดปกติ - มีการตั้งสำรองหนี้สูญเป็นจำนวนมาก - งบทดลองไม่ลงตัว - บัญชีลูกหนี้-เจ้าหนี้ ไม่ตรงกับบัญชีคุม - การใช้ระบบบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์มีการแก้ไขบัญชีได้หลายคน
ด้านการดำเนินงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สอบทานหนี้ - ไม่ตรวจนับสินค้าคงเหลือ - ตรวจนับน้อยครั้ง - การดำเนินงานขาดทุน - ลูกหนี้ค้างนานมีมาก และใกล้จะขาดอายุความ - ทรัพย์สินของสหกรณ์สูญหาย/ขาดหายบ่อย

แนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์นางนัญญาญ์ แสงสว่าง ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี (สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2565) พบว่าแนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ตรวจการสหกรณ์

ผู้ตรวจการสหกรณ์ ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการส่งเสริมสหกรณ์และมีความรู้ 2 ระดับคือ ระดับความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจการสหกรณ์สูง และระดับความรู้ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 16 (3) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 “ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจแต่งตั้ง ผู้ตรวจการสหกรณ์ ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์” รูปแบบในส่วนของการแต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์ คือ ให้สหกรณ์จังหวัด หรือผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์

กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 พื้นที่ 2 ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ต้องใช้ดุลยพินิจ แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์ ดังนี้

- แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์ ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์จากข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่สังกัดกลุ่มตรวจการสหกรณ์ เนื่องจาก

เป็นหน้าที่โดยตรง

- แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์ ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์จากข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่สังกัดกลุ่มส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มงานในสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ที่มีอายุงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

- หากสหกรณ์ที่อยู่ในการส่งเสริมของจังหวัดใดมีปัญหาในการดำเนินงาน หรือ

มีขนาดใหญ่ ไม่สามารถตรวจสอบโดยผู้ตรวจการสหกรณ์ที่แต่งตั้งไว้ก่อนหน้าแล้ว สหกรณ์จังหวัดหรือผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 พื้นที่ 2 ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้ง

คณะผู้ตรวจการสหกรณ์เพิ่มเติม เพื่อทำหน้าที่ตรวจการสหกรณ์โดยเฉพาะและให้แต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญสูงเป็นหลัก ทั้งนี้ จำนวนผู้ตรวจการสหกรณ์จะมีอย่างน้อยเพียงใดให้อยู่ในดุลยพินิจของรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่รับผิดชอบการตรวจการสหกรณ์ในจังหวัดนั้น ๆ

2. การตรวจการสหกรณ์

การตรวจการสหกรณ์ให้ตรวจเพื่อแนะนำและป้องปราม ในลักษณะของการเฝ้าระวังไปพร้อมๆ กัน ส่วนการตรวจเพื่อจับผิดควรเป็นการตรวจเมื่อมีปัญหาการร้องเรียน หรือเมื่อมีคำสั่งการจากนายทะเบียนสหกรณ์ ให้เข้าดำเนินการหาข้อเท็จจริงอันเนื่องมาจากการทุจริตในสหกรณ์ ตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 “ ให้ผู้ตรวจการสหกรณ์มีหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงิน แล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนสหกรณ์”

- รูปแบบการตรวจการสหกรณ์ เป็นการรวมบทบาทระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์กับผู้ตรวจการสหกรณ์ไว้ในคนๆ เดียวกัน โดยให้ผู้ตรวจการสหกรณ์ทำหน้าที่แนะนำส่งเสริมสหกรณ์และทำหน้าที่ตรวจการสหกรณ์ไปพร้อมกันด้วย

- ระบบการทำงาน แบ่งเป็น 4 ลักษณะ

1. แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์จากกลุ่มตรวจการสหกรณ์ ให้มีอำนาจเข้าตรวจได้ทุกสหกรณ์

2. แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์จากกลุ่มส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มงานในจังหวัด ให้มีอำนาจเข้าตรวจในสหกรณ์ที่ตนได้รับมอบหมายให้ส่งเสริมสหกรณ์นั้น ๆ

3. แต่งตั้งเป็นคณะผู้ตรวจการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่ร่วมกันตรวจสอบสหกรณ์ภายในจังหวัด/พื้นที่ ที่มีปัญหาการร้องเรียน หรือมีปัญหาข้อบกพร่องชัดเจน หรือมีปัญหาในการดำเนินงานหรือมี

ขนาดใหญ่ ไม่สามารถตรวจสอบโดยผู้ตรวจการสหกรณ์เพียงคนเดียว ก็ให้ใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ แต่งตั้งเป็นคณะผู้ตรวจการสหกรณ์เพิ่มเติมได้

4. แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์ระดับเขต เพื่อตรวจสอบสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่และมีปัญหา ซับซ้อนเกินกว่ากำลังความสามารถของระดับจังหวัด

- การกำหนดเป้าหมายและปลายทางของการตรวจการสหกรณ์ ดำเนินการดังนี้

1. เป้าหมายการตรวจการสหกรณ์ คือตรวจเพื่อให้การคุ้มครองระบบสหกรณ์ โดยสหกรณ์ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย หลักการสหกรณ์ ความเสียหายได้รับการแก้ไขและมีระบบป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจากการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง

2. ประเด็นของการตรวจการสหกรณ์ จะถูกกำกับโดยแบบรายงานการตรวจสอบกิจการ และฐานะการเงินที่ผู้ตรวจการสหกรณ์ เสนอนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาโดยใช้ฐานข้อมูล ข้อบกพร่องปีล่าสุดเป็นหลัก ซึ่งข้อบกพร่องดังกล่าวจะต้องลดลง ความเสียหายจะต้องได้รับการแก้ไขให้น้อยลงและหมดไปกรณีสหกรณ์เกิดข้อบกพร่อง ความเสียหายหรือเหตุไม่ปกติ ผู้ตรวจการสหกรณ์จะต้องตรวจให้พบโดยเร็ว แล้วรีบรายงานรองนายทะเบียนสหกรณ์ ผ่านกลุ่มตรวจการสหกรณ์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว

3. การรายงานนายทะเบียนสหกรณ์

ผู้ตรวจการสหกรณ์ต้องจัดทำรายงานผลการเข้าตรวจเสนอนายทะเบียนสหกรณ์ ตามแบบฟอร์มที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด โดยจัดทำรายงานผลการตรวจเสนอ

นายทะเบียนสหกรณ์ผ่านกลุ่มตรวจการสหกรณ์ เพื่อประเมินผลการตรวจว่าได้ทำครบถ้วน ตามกระบวนการตรวจ มีส่วนไหนที่ต้องตรวจเพิ่มเติมอีกหรือไม่ โดยการประเมินจะเป็นใน 2 รูปแบบ

1. ไม่พบข้อบกพร่อง คือ ทั้งกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์มีความเรียบร้อยและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมาย กลุ่มตรวจการก็บันทึกเพิ่มเติมว่าได้ตรวจประเมินแล้ว เห็นว่าไม่พบข้อบกพร่อง มีความเห็นตรงกันกับผู้ตรวจการสหกรณ์ที่ได้เสนอรายงานมา

2. ถ้าพบข้อบกพร่อง กลุ่มตรวจการสหกรณ์ก็จะประเมินต่อว่ามีนัยสำคัญหรือไม่ โดยทำการวิเคราะห์เชิงลึกและทำการตรวจซ้ำหรือตรวจเพิ่มเติม เพื่อให้ความจริงปรากฏเป็นหลักฐานแล้วบันทึกความเห็นเพิ่มเติมว่าได้ตรวจประเมินแล้วเห็นว่ามีนัยสำคัญ ดังนี้

- มีความบกพร่องเล็กน้อย คือ ความบกพร่องนั้นไม่ถือเป็นสาระสำคัญถึงระดับที่ทำให้สหกรณ์ หรือสมาชิก หรือผู้ใดผู้หนึ่งได้รับความเสียหาย หรืออาจได้รับความเสียหาย ในการรายงานผลการตรวจต่อนายทะเบียนสหกรณ์ กรณีมีความบกพร่องเล็กน้อย ต้องรายงานเหตุผลข้อบกพร่องนั้นว่าเกิดขึ้นอย่างไร มีสาเหตุมาจากอะไร และควรเสนอแนะให้นายทะเบียนสหกรณ์ช่วยเหลือ แนะนำสหกรณ์ให้ดำเนินการให้ถูกต้อง

- มีความบกพร่องมาก คือ ความบกพร่องนั้นเกิดจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ หรือทางราชการ หรือข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมของสหกรณ์ โดยไม่ชอบ กระทำหรือละเว้นกระทำการอันให้ผู้หนึ่งผู้ใดได้รับประโยชน์โดยไม่ชอบหรือกระทำการโดยเจตนาทุจริต หรืออาจเป็นช่องทางให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์โดยมิชอบ หรืออาจเป็นช่องทางการทุจริต หรือมีการลงมติของที่ประชุมใหญ่ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อันเป็นการ

ฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ ระเบียบหรือคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ กรณีสหกรณ์มีข้อบกพร่องมาก ควรถือเป็นเรื่องสำคัญ การรายงานต้องแสดงให้เห็นว่าเกิดขึ้นอย่างไร มีสาเหตุจากอะไรผู้ใดเป็นผู้กระทำหรือละเว้นการกระทำเกิดผลหรืออาจเกิดผลเสียหายอย่างไร มีข้อเสนอแนะนายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายใช้อำนาจสั่งการให้ใครทำอะไร ทำที่ไหน ทำอย่างไร โดยกำหนดวิธีการแก้ไขอย่างไรนั้นต้องระบุให้ชัดเจน ภายในเวลาเท่าใด

4. การติดตามผล

ผู้ตรวจการสหกรณ์หรือกลุ่มตรวจการสหกรณ์ต้องเข้าไปติดตามผลการแก้ไขที่สำนักงานสหกรณ์ เป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง การกำหนดรูปแบบการตรวจการสหกรณ์ในส่วนของ การติดตามผล ต้องดำเนินการดังนี้

1. กรณีสหกรณ์ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง/ทุจริต ตามฐานความผิดต่างๆ สหกรณ์ต้องรายงานผลการแก้ไข ต่อผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือ รองนายทะเบียนสหกรณ์ทราบเป็นประจำทุกเดือนจนกว่าจะแก้ไขแล้วเสร็จ และรายงานกรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบ และสรุปรายงานนายทะเบียนสหกรณ์ทราบด้วย

2. กรณีสหกรณ์ไม่ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง/ทุจริต ตามคำสั่งรองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ได้รับมอบอำนาจ ซึ่งเป็นผลให้สหกรณ์เสียหาย และต้องดำเนินการภายในอายุความตามกฎหมายด้วย ผู้ตรวจการสหกรณ์จะต้องทำรายงานเสนอรองนายทะเบียนสหกรณ์ ผ่านกลุ่มตรวจการสหกรณ์ ให้พิจารณา ดำเนินการร้องทุกข์แทนสหกรณ์ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

5. ประเมินผลและรายงานนายทะเบียนสหกรณ์

ผู้ตรวจการสหกรณ์ต้องร่วมกับกลุ่มตรวจการสหกรณ์ติดตามประเมินผลและจัดทำรายงานผล เสนอนายทะเบียนสหกรณ์ และให้กลุ่มตรวจการสหกรณ์รวบรวมรายงานไว้เป็นองค์ความรู้ของการตรวจการสหกรณ์

6. แนวทางการปฏิบัติในการสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลในวงการสหกรณ์ที่ส่อไปในทางไม่สุจริต

1. สหกรณ์ที่มีปัญหา ให้สอดส่องพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยสลับรับฟังการ วิพากษ์วิจารณ์ทั้งบุคคลภายในและภายนอกสหกรณ์ ร่วมประชุมกับสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เพราะบางครั้ง อาจมีการพูดถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ และพิจารณาการเคลื่อนไหวของงบทดลองทุกเดือน ศึกษา

รายงานการตรวจสอบบัญชี และวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์ เช่น มีลูกหนี้คลาดเคลื่อน ติดตามผลการดำเนินงาน และตรวจสอบสม่ำเสมอ สุ่มสอบถามซึ่กที่เกี่ยวข้อง

2. สหกรณ์ส่อไปในทางไม่สุจริต ให้รายงานนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อสั่งผู้ตรวจการสหกรณ์เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริงให้รู้ผลโดยเร็วที่สุด ตรวจสอบอย่างละเอียดและ สุ่มสอบถามซึ่กที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจต่างๆ ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในอายุความที่กฎหมายบัญญัติไว้

7. การปฏิบัติเมื่อทราบว่สหกรณ์เกิดการทุจริตขึ้นแน่นอน

1. รายงานผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ 1 พื้นที่ 2 หรือสหกรณ์จังหวัด ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ให้ทราบเพื่อพิจารณาสั่งการให้ผู้ตรวจการสหกรณ์เข้าตรวจสอบในประเด็นที่เกิดการทุจริตขึ้นในทันที

2. ผู้ตรวจการสหกรณ์ต้องรีบเข้าตรวจสอบโดยเร็วเพื่อเร่งรัดให้สหกรณ์แก้ไขปัญหา

3. ผู้ตรวจการสหกรณ์ทำหนังสือเสนอนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อพิจารณาสั่งการให้สหกรณ์แก้ไข การทุจริตที่เกิดขึ้นภายในเงื่อนไขที่เหมาะสมโดยเร็ว และการแก้ไขของสหกรณ์ต้องอยู่ภายในกำหนดอายุความตามกฎหมายด้วย

4. รายงานอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ทราบ

5. ติดตามผลการแก้ไขปัญหาการทุจริตตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์และอาจจัดประชุมคณะทำงานระดับจังหวัดแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีข้อบกพร่อง โดยเฉพาะผู้ไม่เกี่ยวข้องกับการทุจริตเข้าประชุม เพื่อติดตามผลการแก้ไขควบคู่ไปด้วยก็ได้

6. รายงานผลการประชุมแก้ไขปัญหาข้อบกพร่อง/การทุจริต ถึงกรมส่งเสริมสหกรณ์ หลังจากประชุมแล้วเสร็จพร้อมส่งสำเนารายงานการประชุมด้วย

8. การกำหนดเงื่อนไขและมาตรการลงโทษกรณีเกิดการทุจริต ต้องให้สหกรณ์ดำเนินการดังนี้

1. หาผู้ทุจริตและจำนวนเงินที่ทุจริต

2. แจ้งความร้องทุกข์ เพื่อประโยชน์ในทางคดีอาญา

3. จัดทำหนังสือรับใช้หนี้ และหลักประกันให้ค้ำกับเงินที่ทุจริต ตลอดจนแผนการชดใช้

4. ติดตามการใช้หนี้ให้เป็นไปตามหนังสือรับใช้หนี้

5. ถ้ากรรมการ หรือพนักงานหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นผู้ทุจริต ต้องให้พ้นจากตำแหน่งสำหรับกรรมการให้พ้นจากการเป็นสมาชิกด้วย

6. ถ้าไม่รู้จักเสียหายแน่นอน ต้องตรวจบัญชีโดยละเอียด ถ้าเกี่ยวกับเงินกู้/ซื้อเชื่อ ต้องสอบทานหนี้ไม่น้อยกว่า 80%

7. ถ้าไม่ชดใช้ต้องดำเนินคดีตามกฎหมาย

8. เมื่อดำเนินคดีถึงที่สุดแล้วแต่ไม่เพียงพอ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ที่
รับผิดชอบในขณะที่เกิดการทุจริตหรือเกิดความเสียหายขึ้นกับสหกรณ์ในช่วงระยะเวลานั้นๆ ต้องร่วมกัน
ชดใช้ด้วย

9. ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดอายุความตามกฎหมาย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเสนอแนวทางการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริม
สหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ดังนี้

1) กลไกการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี หลายแห่ง บุคคลในวงการสหกรณ์
อันได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ รวมถึงฝ่ายจัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์
ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์ และระบบสหกรณ์ จึงส่งผลให้
การดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีหลายแห่ง มีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย
สหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีมาตรการใน
การส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และ
กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดอบรมแบบมีส่วนร่วมให้กับบุคคลในวงการสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้
สหกรณ์และระบบสหกรณ์เป็นรากฐานที่เข้มแข็งและมั่นคงในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

2) จากการศึกษาสาเหตุและลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัด
ชลบุรี พบว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิก ฝ่ายจัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ยังขาดความรู้
ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ มีข้อผิดพลาดในกระบวนการตรวจสอบภายในของสหกรณ์ จึงก่อให้เกิดการ
ทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น การทำสัญญาคู่ปลอม การปลอมเอกสาร ปลอกหลักฐานการรับ
จ่ายเงิน และกรณีทุจริตอื่นๆในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ ควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคคลในวงการสหกรณ์ โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่าง พร้อมทั้งกำหนด
ประเด็นสำคัญอันเป็นสัญญาณเตือนเหตุแห่งการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อให้บุคคลในวงการ
สหกรณ์มีองค์ความรู้เท่าทันการทุจริต สามารถรักษามูลประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ได้ต่อไป

3) จากการศึกษาแนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริม
สหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์
มีเครื่องมือที่ใช้สำหรับการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ในเชิงระบบอย่างเหมาะสมแล้ว
เช่น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 การตรวจการสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์
ผู้ชำระบัญชี สหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด กลุ่มตรวจการสหกรณ์ เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ล้วน
แล้วแต่เพื่อกำกับกับการดำเนินงานสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
เพื่อป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ และเพื่อประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ ให้มีความอยู่ดีกิน
ดี เกิดความมั่นคงในสถาบันครอบครัว รวมถึงสร้างเสริมเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น
อย่างไรก็ดีแม้กรมส่งเสริมสหกรณ์จะระบบสหกรณ์และเครื่องมือที่เพียบพร้อม แต่ปัจจุบันมีคณะบุคคลที่มี

ความต้องการก่อตั้งสหกรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งคณะบุคคลเหล่านี้ยังมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานสหกรณ์ให้เป็นไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรมส่งเสริมสหกรณ์ ยังขาดแคลนบุคลากร เพื่อดำเนินภารกิจในการส่งเสริมสหกรณ์ ให้เข้มแข็ง ดังนั้นกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด รวมถึงสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ควรมีบุคลากรที่เพียงพอต่อภารกิจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เพื่อมุ่งตอบคำถาม การป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์มีกระบวนการอย่างไร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลไกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี 3) เพื่อหาแนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี มีขอบเขตการศึกษา สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ศึกษาเกี่ยวกับกลไกการดำเนินงานของสหกรณ์ สาเหตุ และลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์ กระบวนการในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายคือ สหกรณ์จังหวัดชลบุรี ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี สมาชิกและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2565 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2565 รวมทั้งหมดเป็นระยะเวลา 2 เดือน

การศึกษา ศึกษาภายใต้แนวคิดการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานสหกรณ์มีกระบวนการอย่างไร มีประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษากลไกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อหาแนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

การศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ศึกษาโดยวิธีเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ปฏิบัติราชการที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี จำนวน 3 คน และกลุ่มสมาชิกสหกรณ์และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ของ

สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีที่เป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านสหกรณ์ จำนวน 2 คน โดยสัมภาษณ์ แบบเผชิญหน้า ในการสัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึก

ผลการศึกษาเรื่องกระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า

1. กลไกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

กลไกการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี หลายแห่ง บุคคลในวงการสหกรณ์ อันได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ รวมถึงฝ่ายจัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์ และระบบสหกรณ์ จึงส่งผลให้การดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีหลายแห่ง มีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดอบรมแบบมีส่วนร่วมให้กับบุคคลในวงการสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สหกรณ์และระบบสหกรณ์เป็นรากฐานที่เข้มแข็งและมั่นคงในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

2. ลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาสาเหตุและลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิก ฝ่ายจัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ มีข้อผิดพลาดในกระบวนการตรวจสอบภายในของสหกรณ์ จึงก่อให้เกิดการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น การทำสัญญาปลอม การปลอมเอกสาร ปลอกหลักฐานการรับจ่ายเงิน และกรณีทุจริตอื่นๆในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคคลในวงการสหกรณ์ โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่าง พร้อมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญอันเป็นสัญญาณเตือนเหตุแห่งการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อให้บุคคลในวงการสหกรณ์มีองค์ความรู้เท่าทันการทุจริต สามารถรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ได้ต่อไป

3. แนวทางในการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาแนวทางในการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีเครื่องมือที่ใช้สำหรับการป้องกันทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ในเชิงระบบอย่างเหมาะสมแล้ว เช่น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 การตรวจการสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ผู้ชำระบัญชีสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด กลุ่มตรวจการสหกรณ์ เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เพื่อกำกับกิจการดำเนินงานสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ และเพื่อประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ ให้มีความอยู่ดีกิน

ดี เกิดความมั่นคงในสถาบันครอบครัว รวมถึงสร้างเสริมเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามแม้กรมส่งเสริมสหกรณ์จะระบบสหกรณ์และเครื่องมือที่เพียบพร้อม แต่ปัจจุบันมีคณะบุคคลที่มีความต้องการก่อตั้งสหกรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งคณะบุคคลเหล่านี้ยังมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานสหกรณ์ให้เป็นไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรมส่งเสริมสหกรณ์ ยังขาดแคลนบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างเพื่อดำเนินภารกิจในการส่งเสริมสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ดังนั้นกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด รวมถึงสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ควรมีบุคลากรที่เพียงพอต่อภารกิจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี มีผลการศึกษากระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ประเด็นการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ มีรายละเอียดพิจารณาเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

1. การสร้างความรู้

1) การศึกษาทั่วโลกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ทั่วโลกการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี หลายแห่ง บุคคลในวงการสหกรณ์ อันได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ รวมถึงฝ่ายจัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์ และระบบสหกรณ์ จึงส่งผลให้การดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีหลายแห่งมีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดอบรมแบบมีส่วนร่วมให้กับบุคคลในวงการสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สหกรณ์และระบบสหกรณ์เป็นรากฐานที่เข้มแข็งและมั่นคงในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป ขณะที่การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ มีความรู้ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงสามารถเพิ่มเติมความรู้ใหม่ได้

2) การศึกษาลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า จากการศึกษาสาเหตุและลักษณะการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สมาชิก ฝ่ายจัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ มีข้อผิดพลาดในกระบวนการตรวจสอบภายในของสหกรณ์ จึงก่อให้เกิดการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น การทำสัญญาผูกปloom การปลอมเอกสารปลอมหลักฐานการรับจ่ายเงิน และกรณีทุจริตอื่น ๆ ในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคคลในวงการสหกรณ์ โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่าง พร้อมทั้งกำหนด

ประเด็นสำคัญอันเป็นสัญญาณเตือนเหตุแห่งการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อให้บุคคลในวงการสหกรณ์มีองค์ความรู้เท่าทันการทุจริต สามารถรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ได้ต่อไป ขณะที่การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความรู้ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งสามารถเพิ่มเติมความรู้ใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ขวัญกมล ไจกล้า และ ชนิดา ยาระณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาศัญญาณเตือนการทุจริต: กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 พบว่า สัญญาณที่ถูกให้ความสำคัญจากผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการ 2) ด้านควบคุมภายในและกระบวนการทำงาน โดยสัญญาณเกิดจากเหตุการณ์หรือพฤติกรรม 3 อย่าง ได้แก่ 1.กระบวนการภายในและบริบทสภาพแวดล้อมยังดีไม่พอ อีกทั้งมีระบบอุปถัมภ์ในกระบวนการบริหาร 2.นิสัยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เช่น ดัดพวนั้น ฟุ่มเฟือยไม่ซื่อสัตย์ และ 3.สัญญาณเตือนด้านการเงินและบัญชี เช่น ผิดพลาดบ่อยครั้ง หรือเจตนาสร้างหลักฐานเท็จที่สมบูรณ์ไม่ผิดพลาด เมื่อวิเคราะห์ปัจจัย โดยอ้างอิงทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต พบว่าการทุจริตมีสาเหตุเกิดจากแรงจูงใจส่วนบุคคลและโอกาสที่เปิดช่องให้กระทำ

กนกรัตน์ ยศไกร และ รุจิพัชร กิตติวิวัฒน์พงศ์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง ความยั่งยืนของสหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่นในประเทศไทยกับปัญหาคอร์รัปชัน ผลวิจัยพบว่า 1.มีโอกาสดำเนินการคอร์รัปชันกับสหกรณ์ดีเด่นและเกิดการฟ้องร้องกัน สาเหตุเพราะมีความซับซ้อนในกระบวนการทุจริต รวมถึงระบบอุปถัมภ์ในสหกรณ์ ทำให้กรรมการสหกรณ์สามารถกำหนดทิศทางของสหกรณ์ได้อย่างอิสระ โดยปราศจากการตรวจสอบจากภาครัฐ มีผลประโยชน์ทับซ้อนจากช่องว่างที่เกิดขึ้น 2.สภาพสหกรณ์มีการบริหารงานโดยใช้อำนาจตัดสินใจรับผิดชอบคุณธรรม 3.การเกิดคอร์รัปชันมีปัจจัยที่สามารถเกิดได้ดังนี้ พฤติกรรม ค่านิยม อุดมการณ์และจริยธรรมของบุคลากรและระบบงาน รวมถึงปัจจัยภายนอก ที่ประกอบด้วย กฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การกำกับดูแลและการตรวจสอบ 4.มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า และมีการกำกับดูแลภายใต้หลักบรรษัทภิบาล สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย (5) ปัญหาคอร์รัปชันจากแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตนเองและความเป็นอิสระปราศจากการตรวจสอบจากภาครัฐ

3) การศึกษาแนวทางในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์มีเครื่องมือที่ใช้สำหรับการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ในเชิงระบบอย่างเหมาะสมแล้ว เช่น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 การตรวจการสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ผู้ชำระบัญชี สหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด กลุ่มตรวจการสหกรณ์ เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เพื่อกำกับการดำเนินงานสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ และเพื่อประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ ให้มีความอยู่ดีกินดี เกิดความมั่นคงในสถาบันครอบครัว รวมถึงสร้างเสริมเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามแม้กรมส่งเสริมสหกรณ์จะระบบสหกรณ์และเครื่องมือที่เพียงพอแล้ว แต่ปัจจุบันมีคณะบุคคลที่มีความต้องการก่อตั้งสหกรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งคณะบุคคลเหล่านี้ยังมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานสหกรณ์ให้เป็นไปได้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วย

สหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรมส่งเสริมสหกรณ์ยังขาดแคลนบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง เพื่อดำเนินภารกิจในการส่งเสริมสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ดังนั้นกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด รวมถึงสำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ควรมีบุคลากรที่เพียงพอต่อภารกิจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ขณะที่การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถเพิ่มเติมความรู้ใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กัญญรัตน์ ชัยวัฒน์ และ จินตนา ต้นสุวรรณนันท (2562) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า มาตรการป้องกันปัญหาการทุจริตของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มี 4 มาตรการหลัก ได้แก่ 1) มาตรการสร้างและพัฒนาระบบส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ 2) มาตรการสร้างระบบกำกับดูแลและตรวจสอบภายในสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ 3) มาตรการกำหนดนโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบและจรรยาบรรณเพื่อการปฏิบัติงานที่โปร่งใส และ 4) มาตรการสร้างความร่วมมือในขบวนการสหกรณ์เพื่อป้องกันการทุจริต สำหรับ มาตรการแก้ไขปัญหาการทุจริตของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย มี 2 มาตรการหลัก ได้แก่ 1) มาตรการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามกระบวนการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด และ 2) มาตรการเยียวยาผู้เสียหายและบรรเทา ความรุนแรงของปัญหาการทุจริต ทั้งนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และวางระบบหรือพัฒนาระบบการกำกับดูแลสหกรณ์การเกษตรที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การศึกษาเรื่อง กระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรมีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ว่าด้วยสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดอบรมแบบมีส่วนร่วมให้กับบุคคลในวงการสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สหกรณ์และระบบสหกรณ์เป็นรากฐานที่เข้มแข็งและมั่นคงในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

2) ควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคคลในวงการสหกรณ์ โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่าง พร้อมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญอันเป็นสัญญาณเตือนเหตุแห่งการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อให้บุคคลในวงการสหกรณ์มีองค์ความรู้เท่าทันการทุจริต สามารถรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ได้

3) ควรมีบุคลากรที่เพียงพอต่อภารกิจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติราชการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การวิจัยนี้สามารถทำให้เข้าใจกระบวนการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป ปัจจัยย่อมเปลี่ยนแปลงตาม จึงขอเสนอต่อผู้ที่สนใจศึกษา ได้ใช้ศึกษาเพื่อเป็นองค์ความรู้หนึ่งในการศึกษาครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

- ขวัญกมล ไจกล้ำ และ ชนิดา ยาระณะ. (2563). การศึกษาสัญญาณเตือนการทุจริต :
กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1.
รุจีพัชร กิตติวิวัฒน์พงศ์ และ กนกรัตน์ ยศไกร. (2559). ความยั่งยืนของสหกรณ์ออมทรัพย์
ดีเด่นในประเทศไทยกับปัญหาคอร์รัปชัน.
กัญญรัตน์ ชัยพัฒน์ และ จินตนา ตันสุวรรณนนท์. (2562). **มาตรการป้องกันและแก้ไข**
ปัญหาการทุจริตของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย.
วิศิษฐ์ ศรีสุวรรณ. (2560). **แนวทางการสร้างความเข้มแข็งให้สหกรณ์ด้วยระบบ**
การตรวจการสหกรณ์.
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560.
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542.
พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562.
กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **อำนาจหน้าที่.** สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565.
จาก <https://www.cpd.go.th/cpd duty.html>
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม.
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทุจริต. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565. จาก https://www4.fisheries.go.th/local/file_announce/202005011115431_announce.pdf
กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์.**
สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565. จาก https://www.cpd.go.th/cpdth2560/images/main_udomka_cpd.pdf
กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปี**
พ.ศ. 2565 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์.
สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559).
ประเภทสหกรณ์. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565. จาก <https://office.cpd.go.th/rlo/index.php/2016-05-23-06-56-36/2016-06-02-02-37-35/2016-06-02-02-53-26>
กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557.
อองรี ฟาโยล. แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565. จาก
<http://katika-mek.blogspot.com/2018/01/henry-fayol.html>